

Um pluribus partibus obligamur

Principi: tum in eo potissimum, quod ei debemus reverentiam præstare. Hujus virtutis vis maxima in animo quidem est, quia magistratus in terris Dei vicem gerit: at duobus quavis rivulis in sensus humanos dimanat, ore scilicet & gestibus. Illud bona verba profundit, appellando Imperatorem, Pium, Clementem, Augustum, Patrem patriæ, & quocumque nomine majestas colitur. (a) Hic corporis motu ostendit, quam honorifice sentiat de Principe suo. Sicut autem honor in animo latens distinguitur gradibus: dum aliis alio cupidius amat, impensius diligit, submissius veretur Superiorem; neque singuli eodem ubique fundamento nituntur: quo pertinet, quod olim dictum est: Imperator Germanorum Regibus; Rex Hispanorum hominibus; Gallorum asinis; Anglorum Diaboli imperitat: (b) ita reverentia gestu elucens apud varias nationes varias quoque formas recipit. Moribus Persarum inolevit, Reges adoratione venerari. Hi enim ad Deos originem suam referentes, solis & lunæ se fratres jactitabant; vel, ut Sidonius canit: *cognata sibi astra, fingendo Phœbea tumebant propinquitate.* (c) Nempe genus è divorum deductum sanguine divinis maectari honoribus æquum censebant. Unde literas ad Constantium dedit Sapor, nunquam a genuino fastu declinans, quarum hanc fuisse inscriptionem accepimus: *Rex Regum Sapor particeps siderum, frater solis & lunæ, Constantio Casari, fratri meo, salutem.* (d) Quorum tamen vanitatem acriter, nec ineleganter, scriptor gravissimus, Chrysologus perstringit: *ne, inquit, simus; ut Persarum Reges, qui subiecta nunc pedibus suis spheræ, ut palmis, se calcare vices mentiuntur: nunc radiato capite, ne sint homines, solis resident in figura: nunc impositis sibi cornibus, quasi viros se esse dolent, effeminantur in lunam: nunc varias velut siderum assumunt formas, ut hominis perdant figuram.* (e) Accedebat fuerus Regibus oriens: (f) quandoquidem cuncti ea loca incolentes, perinde ut Cappadoces, (g) se sine Rege vivere non posse sibi persuadebant. Inde tanta Regum veneratio ad adorationem usque progressa insedit animis. Fiebat autem isthæc adoratio non tantum *γυμνασία*, genu flexione, quando humi procurrere oportebat omnes, qui Regem adire volebant, sed & *ωρεσπονησες*, dejectione corporis ad terram proni; atque adeo Deorum cultui omnino fuit similima; quales figuras exhibet curiosissimus Kircherus. (h) Sic in conspectu Regis venientes stupore quodam & horrore sacro correpti, primum in genua procidebant, postea etiam proni ac procidui jacebant humi, canumque blandientium in morem (sicut nomen declarat) inserviebant. Id velex Curtio constare affatim potest. Cum enim, venerantibus Persis, Polyperchon, qui supra Alexandrum M. in mensa cubabat, unum ex his mento contingentem humum per ludibrium, cepisset hortari, ut vehementius id quateret ad terram, talisque perulantia Regi elicuisset iram: *tum detractum eum lecto Rex precipitat in terram; cumque pronus corruisset, viderne, inquit, idem te fecisse, quod in ulio paulo ante videbas.* (i) Quod si quis objiceret, poposcisse Monarcham venerationem civilem, licet summa cum humilitate, neutiquam vero cultum religiosum: ei Historicus respondebit: Alexandrum fortunæ blanditiis occæcaturum, priusquam cum Polyperchonte discumberet, divinos jam tum affectas-

(a) Seneca l. de clementia, c. 14. (b) v. Die vier nahmhafften Königreiche von Theuerdanck fürgebildet. (c) l. 8. ep. 9. (d) Am. Marcell. l. 17. (e) Sermones 120. (f) Tacitus hist. 4. 17. (g) Justinus l. 38. c. 2. (h) Chine illustrée partie 2. c. 2. (i) Curtius l. 8. c. 5.

fe honores; quin & diu ante meditatam esse. Nam omnibus preparatis, quod olim prava mente conceperat, tum esse maturum, quoniam modo caelestes honores usurparet; capis agitare. Jovis filium non dici tantum se, sed etiam credi volebat, tanquam perinde animis imperare posset, ac linguis. (k) Quo facto & civilitatem tot documentis à se illustratam hæctenus omisit Rex: quippe civilior Reges solebant salutari: barbarico inflati fastu adorari: (l) & nefario ausu sacram Majestatem personam suam, &, ut Menander ait, εἰκόνα ἐυψυχου θεῶν in idolum transformavit. Namque adoratio soli Deo, tanquam supremo Monarchæ, debetur, neque in ullum mortalium cadit, censente judicio-fissimo Danhauero. (m) Etiam si ergo impium esset, & postulare istiusmodi submissionem, & exhibere: fuit tamen nemo Perfarum, etiam inter primæ dignationis homines, quin se ea ratione submitteret. Sex Persæ, qui Magorum dominatione oppressa, hinnitus equi superari, erant, continuo equis delapsi, humi stratis corporibus, Darii Regem salutarunt. (n) Eumque ritum ad sua usque tempora in Perside mansisse Socrates affirmat. (o) Agnovere errorem hunc, natura duce, gentes sapientiores; maxime Græci, qui turpitudinem moris pervidentes, nefas rati & probrosum, adeo profligare indolem hominis ingenuam, libertatemque, quæ nihil pretiosius, nihil amabilius, vilissimo servitio permutare: manibus pedibusque annisi sunt semper: ne adorasse Persarum Deum dicerentur. Cives quidam Lacedæmonii in publica causa Susa, nobilem illo tempore urbem, ascenderunt. Ut vero in conspectum venerunt Regis: jubentibus satellitibus, &, quia reluctabantur, vim adhibentibus, imò, ut se projicientes Regem adorarent, hospites obrorto collo trahentibus: pertinaciter nihilo fecius negaverunt illi, sese venerari hoc pacto Persam posse, suam libertatem prætendentibus: εἴτε γὰρ σφί ἐν νόμῳ εἶναι ἀθροῦν προσκυμένους, sibi legibus non præscriptum esse, ut hominem adorarent. (p) Ita civibus suis barbaros exosos & contemptos reddere studebat Isocrates: præstolari eos & procumbere ad Regiam ipsam, omnibusque modis abjecto esse animo, θνητὸν μὲν ἀνθρώπου προσκυμένους, καὶ δαίμονα προσκυρούμενους, ἰσὼν δὲ θεῶν μάλλον, ἢ ἰσὼν ἀθανάτων κατὰ φρονήσεις, adorare eos hominem mortalem, & divinum appellitare: magisque hominum, quam Deorum rationes habere. (q) Conon quoque Atheniensis omni ratione Persicam illam subjectionem recusavit. Et quanquam ipsi grave non erat, quemvis honorem habere Regi: verebatur tamen, ne civitati suæ esset opprobrio, si, cum ex ea esset profectus, quæ cæteris gentibus imperare consueverit, porius barbarorum, quam illius more fungeretur. Quare Chiliarcho, quæ volebat, scripta tradidit. (r) Neque quenquam Græci generis reperias, qui tam deformi adulationi morem gerere non dubitaverit: nisi unicum excipias Atheniensium Themistoclem. Hic enim ab Artabano, vico diferto, persuasus, dum his verbis illum tentaret: οὐκ εἰς πολλῶν νόμων καὶ καλῶν ὄντων, καὶ δὲ ἐπὶ τὸ ἐπὶ τὴν βασιλείαν καὶ προσκυμένους εἰκόνα θεῶν καὶ πάντων σώζοι: nobis inter multas easque bonas leges pulcherrima videtur & optima: honorare regem & adorare imaginem Dei omnia servantis: paruit libenter, atque in faciem devolutus est; sive temporibus suis eo compulsus, cum civium suorum invidia, patria ejectus, Xerxis colloquio frui cuperet; sive quod magnam sibi dignitatem in aula Persica aucuparetur. (s) Quemadmodum Agefilao Duce accidit, ut ipse,

supera-

(k) Idem. l. c. (l) Justin. l. 12. c. 7. (m) Hædæoph. Christ. Phænom. 6. p. 501. (n) Val. Max. l. 7. c. 3. (o) Hist. Eccles. l. 7. c. 8. (p) Herodot. Polyhym. (q) Panegy. contr. barbar. (r) Nep. in Conon. c. 3. (s) Plut. in Themist.

FK # 1549

296 6370

superato hoste, ἵς μὴ ἀεὶ θεὸν προσκυνεῖν ἑλληνας ἀναγκάζουσι ἐρῶν πικρῶν λόγων ὅν ὑπέρονον, ἵς δὲ ἀξίοντας ἑλῶν θεῶν πῦρας καρπύσασθαι, ἵς τὴν ποιήσας μὴ ἀντιβλέπειν ἵς ἑλλησι δύνασθαι, videret Græcos, qui prius adorare cogentur alios, ab iis ipsis honore affici, à quibus contumelia fuerant affecti: illos autem, qui antehac divinis frui voluissent honoribus, eò redigeret, uti ne adspicere quidem Græcos possent. (t) Timagoram quoq; Cretensem, seu Enthymum Gortynium, Artaxerxem patrio Persarum more veneratum esse, eundemq; hujus venerationis obsequio, in maxima apud Regem gratia fuisse Athenæus meminit. (u) Quem tamen Athenienses postea, tanquam abjectissimum mancipium, ob tam secedam adulationem capitali supplicio affecerunt: *minus civis humilibus blanditiis tibi ubi sine decus Persica dominationi summissum graviter ferentes.* (w) Græcis enim in libera procreatis republica, indecora semper visa est hujusmodi veneratio. Propterea Philosophus in honorum generibus recensendis inter τὰ βαρβαρικά ponit προσκυνήσεις καὶ ἐκείσεις; in faciem prosterne honoris gratia, & extra se rapi in veneratione hominis ad barbaros pertinere; Id moris ab Hebræis quoq; observatum aliquandiu, non sine causa colligit Hieronymus Magius ex 2. Sam. l. v. 3. *וַיִּשְׁתַּחֲוֶה יוֹשָׁפָט*, ubi nuncius coram Rege Davide venerabundus in terram cadit, & ex 2. Sam. l. v. 5. *וַיִּשְׁתַּחֲוֶה אֶת־פְּנֵי הַמֶּלֶךְ*, ubi mulier Teokoensis Regi prostrata facie supplex fit. (x) Qui honos jam olim Josepho rerum potito à fratribus exhibitus fuisse perhibetur, ut eum more regio adoraverint: propterea quod eo tempore antonæa arbitrium penes ipsum esset. (z) Sed Judæos averfatos esse ritum hunc adorandi, probat Brissonius exemplo Mardochæi: *Ἡε Ἄε τῶν σοφῶν ἑ τὸν εἰκόθεν ἀντὶ νόμου* Amanem adorare, licet Regis Artaxerxis jussu, eo honore à reliquis Persis coleretur, præfractè recusavit, nec ut Josephus l. ii. antiq. c. 6. scribit, ἢ θεῶν ἡὺς πᾶσι παύσασθαι, τῶν ἡὺς ἐκείων ἀξίοντας ἑλῶντας, quem honorem Deo præbebant, eundem habere illi sustinuit. (z) China quando honore afficiat Reges suos, apud Mendosam de statu Chinae tum Politico relatam legitur. Nimirum in omnibus Provinciarum, quibus Rex præsens non est, præcipuis civitatibus, in quibus sedem fixere Pro Reges, incisam aurea tabula Regis, Chineses habent effigiem, aureo panno contextam, cui quotidie *Lois* seu nobiles docti, & ministri justitiæ exhibere eandem, quam Regi deberent, reverentiam obligantur. Singularum autem festivitatum, quæ sunt omnium mensium novilunia, primis diebus remota cortina, omnibus ostensa tabula cultu Regi debito honoratur. Tituli Regis sunt, *Dominus mundi & cæli filius.* (aa) Ad Regem Sino-Tartaricum admitti pendentibus brachiis solio adstant, hocq; ea de causa fit, quod nefas esse putant Tartari, coram Mæjestate Regia aut manibus gesticulari, aut pedum motu quippiam tanta majestate indignum committere. Hinc statim in modum, ne indignationem ejus ex solite ceremoniæ omissione incurrant, immotis pedibus manibusq; supercilisq; in terram demissis assilere consueverunt. (bb) Turcarum Imperatorem se cum sociis accessisse refert Busbequius; postea ipso deofcalatos ejus manum ad parietem oppositum cæsum ita reductos, ne illi tergum aut ullam posterioris corporis partem obverterent (cc) Cocinnetibus solenne est Reges sanctitate vitæ illustres divinis honoribus, innumera idola dedicando, revereri: inq; ipso consecrationis ritu Egyptios omni ex parte imitari. (dd) Magistratui quid honoris in asfurgendo, sedendo, descendendo ex egvis tribuerint Romani, legere est apud Gellium. (ee) Christianorum vestigiis insistentes (ff) nostri

- I. JOHANNES CHRISTOPHORUS SCHERER, Cygnæus, honorem Principi debitum vindicabit.
- II. JOHANNES HENRICUS HARTMANNUS, Curlandus, per majestatem Principis non esse jurandum, probabit.
- III. DAVID DIETERICUS, Kirchberga-Variscus, Apotheosin Principum & divinas laudes improbabat.
- IV. JACOBUS FOERTSCHUIS, Weissenbornensis, Principi adorationem non deberi monstrabit. P. P. Cygnæa, d. 38. Sept. 1701

(t) Xenoph. orat. de Agésilas. (u) Dripanos, l. ii. (w) Val. max. l. 6. c. 3. (x) In not. ad Nepi. Conon. (y) v. Sulpit. Sever. hist. sacr. l. i. (z) de regno Persarum, l. i. (aa) rer. Chinesis, p. 74. (bb) Kircherus Chin. illustr. p. 113. (cc) epist. l. de rebus Turc. (dd) Kirch. l. c. p. 146. (ee) Anal. Gel. l. 2. c. 2. Noft. Att. (ff) v. Symeonem apud Niceph. l. 8. c. 36.

110

